

ДІЛО

ВИХОДІТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. шваб. 143322.
Адреса для телеграм:
— „Діло“, Львів, —
Гол. Редактор приймає від
11—12 год. переполуднем
Рекориси не звертаються.

ПЕРЕДПЛАТА:
М. сячно: в криво 450 зол.
За границею:
В Америці 1 долар, Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 750 ал., Німеччині 750 ал.,
Швейцарії 3 шв. фр., Чехо-
словацькій 30 ч. к., Румунії 15
лей, Болгарії 750 ал., Австрії
750 ал. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції 29-41.
Друкарні 29-26.
В СПРАВІ ОГЛОШЕНЬ
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
20 сот.

БОЛЯК.

Львів, 16. грудня 1928.

1.

Буває, що і на тілі найздоровішого організму проявляється нагло боляк, що виснажує цей організм. Буває, що проявляється він з якихось чисто внутрішніх органічних причин несподівано та нагло і скоро шезає. Але буває і так, що боляк проявляється наслідком ріжних зовнішніх причин, як нечистоти, і не шезає. В такому випадку він розростається, зачепивши ціле тіло та затроює всі його життєві соки, якщо його своєчасно не зоперують і не витнуть.

Коли порівняти до одиничного організму колективні організми, то прийдемо до висновку, що й на таких колективних напр. нац. організаціях розпашуються деякі боляки. Наш український наріз теж не був вільний від таких боляків, що продовж довгих його історичних шляхів підірвали та виснажували національний організм. Для українського національного організму ті боляки давалися тим болючіше в знаки, що їх насаджували на народньому тілі чужі посторонні чинники, наскрізь ворожі українському народові. Тими боляками було національне ренегатство. Його культивували заінтересовані чужі чинники з дуже великою добайністю і з немалим накладом матеріальних засобів.

Західна вітка українського народу мала теж свої боляки, але найтрикішнім і найбільшим був москвофільський боляк, що затроював життєві соки нації цілу другу половину XIX. віку та цілого півтора десятиліття XX. віку. Передвоєнне москвофільство було штучно підтримуване та пильно плекане царською Росією і російськими націоналістами. Галицькі москвофіли особливо в останні часи перед війною не могли жалітися на недостачу матеріальних ресурсів на свою діяльність, бо російська дівка монета між ними широко котилася. Вони видавали чорносотенні російські газети, вони ширили православ'я, вони їздили на поклоні до Петербурга і Москви, вони, словом, виконували ренегатську роботу на шкоду українського національного руху з презирством та згідно з дорученнями з Росії.

В часи російської окупації відігравали вони ганебну роль при вивозі української інтелігенції та духовенства на Сибір і при переслідуванні всього українського на території цілої Сх. Галичини. Коли російська армія відступала, вихади з нею і вони та створили під проводом Дудикевича свій осередок у Ростові над Доном, де москвофільські лідери господарили вивезеним з Галичини народним добром і одержувалими від російського уряду грошовими засобами так, що в часі революції наїшлися на лави обвинувачених. Від засуду спас їх тільки більшовицький переворот, який вони використали на те, щоб дати нові аргументи.

Війна та революція ослабили та лідрвали життєву силу москвофілів цілковито. Вони вийшли з них розбиті передовсім морально. Молодіші з них, що були в Росії, вступили в часі революції до російських контрреволюційних армій Денікіна, Врангеля і Колчак та працювали над реставрацією єдиної невідомої

Коліж ті армії розпалися, тоді вертали до нашої тіснішої Батьківщини і спершу не проявляли активності, але з часом освоювалися з новими обставинами і починали, як то кажуть, рухатися. Та не про них і не про політичну еволюцію одної їх частини, що унаслідоклася з часом організацією Сель-Робу-Лівниці, хочемо тут писати. Ми бажаємо тільки ствердити, що по війні, ослаблені всіма переходами і революцією, москвофіли не тільки не сконсолідувалися, але навпаки розбіглися. Правда, що сталося це не відразу, але діялось поволи. Нині ми бачимо між ними дві групки, що гуртуються біля поодиноких установ, і то таких, які були здавна їхніми, або

такими, на яких вони неправдогалапасували і нині знов галапасують. Без сумніву сильнішою є та група, що гуртується біля Т.на Качковського і т. ін. „Русск. Сел. Організація“. Цілком ізолювану та зневажену навіть всіми москвофілами групку творять ті одиниці, що опинилися з ласки відомих польських кругів при Народньому Домі. Наказні комісарі Народнього Дому, відомим Л. Черкавським починаючи і теперішнім М. Бачинським кінчаючи, приславши з чужої ласки до добра тієї всенародньої фундації, беруться навіть за політичні експерименти.

Та про них слідуючим разом.

Закордонний політичний огляд.

Льондон, Льюкарно, Люгано. — Черговий З'їзд Ради Ліги Націй. — Зміна англійського фронту супроти Європи. — Раді Ліги „не везе“.

Берлін, 14. XII. 1928.

1.

Люгано лежить крутанх 20 кілометрів на південь від Льюкарно. Це є 15-20 хвилин їзди авто. Географічно — це дуже банально. Але політично — Люгано лежить безсумнісно далеко від Льюкарно. Коли в 1924 р. Чемберлен, Штрессман і Бріан виїхали зі своїми планами на зоразельну прогулянку по Ліго Маджоре, по світі пішов говір, що в історії нової Європи настане радикальний зворот. На тієї прогулянки вирішено, що до теперішніх противників раз за раз заведуть до війни союзи: в льюкарнських договорах устійливо тісню кооперації поміж контрагентами, як рівних з рівними. Небагато після Льюкарно Німеччина вступила до Ліги Націй; після звільнення Рури мало прийняти скоро до звільнення Райну, після пакту Доза мало прийняти остаточну ревізію в устійливості вимоги і часу їм. репарацій. Завдяки Льюкарнові Німеччина виривалася наперед і політично загрожувала з кількості доту, в якій сиділа ще від вересня сьомих років. Що було причиною, що німцям аніж в Льюкарно зі шпї твердий ланцюг? І що є причиною, що нині в Люгано аніжні намагання покласти зноса той ланцюг німцям на шпї?

II.

В Люгано відбувається черговий з'їзд Ради Ліги Націй. Але той з'їзд є особливо важкий з уваги на огрізу Чемберлена, Бріана і Штрессмана. Ті самі люди, що колись в Льюкарно... Але дух в Люгано інакший. Пова Чемберленом і Бріаном сірі тверда неволя постать Поанкаре, що каже німцям: Права домагатися звільнення Райну ви, розуміється, не маєте. Смуго Райну і вам одяте звільню, якщо ви заплатите бажану мені суму, отже стійте, сиділи і вам зовсім заплатити, а не стійте, сиділи ви і є спосібні заплатити. А бажано від нас суми, що покрилаб: французькі довги в Англії, французькі довги в Америці, що давав нам пільжне відшкодування за знищені війною французькі протектори. Перед тим, поки не буде заплачений останній шельг із цього всього, ви права на Райн не маєте. Але разом з тим: ми годимося звільнити Райн також скорше, однак при умові: 1) що устійливо точно і остаточно суми і час репарацій, 2) що ви політично підете на лівою франко-британської антанті. Де у всім тім помітно дух Льюкарно, що обіцявав німцям: звільнення Райну, збільшене устійлення репарацій на основі нім платоспо-

сібності і т. д. і т. д.? Штрессман поїхав до Люгано, щоб рятувати те, що ще вважали дається рятувати. Але що властиво сталося, що після Льюкарно і рожевих надій — параз Люгано?

III.

Думка Льюкарно зродилася в Лондоні. В 1924 р. Британська Імперія стояла перед такою політ. ситуацією в отенки домаганнями: змінення аніж в розхитаній будові Брит. Імперії; забезпечення загрожених і відбрана вже втрачених господарських позицій; реституція британського єдиновладдя над океанами, відлучення Америки, оточення СРСР, розбудова повного стану посідація в „середземному Сході“ (Близькі Арабія, Палестина, Трансбордан, Ірак, Персія, Афганістан); супрематиний вплив Англії на бистро змінливий політ. розвиток на Півдні і на Далекому Сході. Чим не доволі причин, щоб старатись анібудь імуїзувати й закласти політично Європу, аби хоч в цього боку мати вірні руки і забезпечені плечі? Так прийшло Льюкарно на поворот до старої цієї політики рівноваги сил в Європі. Повертаючи німцям певну свободу рухів, авторизовано таку європейську ситуацію: На геополітичній осн Висли аріополізували себе Балтик-Польша-Румунія тут, і СРСР — там. На осн Райну Франція трималаб вагу змінливий Німеччині. На геополітичній осн Думка: Франція і мала антанта тут — Італія там. Така Європа сама себе „балінує“. Цілком вкраще непродуктивно.

IV.

Це було Льюкарно. Зрівноваження європейських сил. Замиріння Європи. Зі скартими вістрями проти Америки і СРСР. Льюкарно було обіцяване на далеку мету. Але події розвивалися скорше, як не в Лондоні передбачувало. СРСР робив загрошувальні поступки в Китаю, 450 мільонів людей опановує Англія, але з нього 375 мільонів кольорових. Щораз глибоше нахрирав більшовизм в ті мільйони мас, змінюючи дивачом з націоналізмом і демократизмом. Так побіжжю китайська нац. революція. Так зривався раз-у-раз Малайя. Бачимо побіжжю „ком-руль“ в Індії. Потім побіжжю аніжольний шпипа в Персії і на „середземному Сході“. Скарі те саме: в Єгипті, в Судані, наїти на Ріф і Гібральтарі. Приходить до зриву поміж Льюкарном і Москвою. Але справний протиник богато страшніший, Америка. Там більшовизм ослабив Англію політично, там Америка осадовалася економічно. Загіржують аме-

ПАНІ І ПАНОВЕ!

Св. Николай пригадує Вам, що найкращі, найпрантичнійші та найдешевші дарунки має фірма

ОНИСЬКО ОЛЕКСАНДЕР

СКЛАД ПОРЦЕЛЯНИ І ШКЛА

Львів, Галицька ч. 20.
Ширіть наш часопис!

рипанські видомі, відіграти в мішій коліс будові британської імперії: Близькі, Малайя, Персія, Туреччина, Єгипет. — зрім цього: Австралія і Південна Америка! Величезна Америка, розсіяна флота нині вже аніж мішій від британської підлягу і контролю Атантис таксамо, як і Північ. В потужній будові імперії аніж риси. І в тієї ситуації вже не аріополізує і спацифікує Європа потрібна Чемберленові. Йому потрібна Європа як мішій збройний активний союзник. Але є тільки одна сила, що могла би сповити не завдання, а саме Франція праз зі своїми пасадими Польшею і малою антантою. Щоб оберегти панування над океанами, щоб мати вірну руку щодо Америки і Далекого Сходу, Англія віддає Європу під власть французів. Замість Льюкарно, приходить відновлення франко-британської антанті. І французі як спї винористовують можливості нової ситуації. Французам аніжуть: ми не маємо нічого проти розбудови наших підводних лок. Але при умові, що вони будуть боротись разом з нашими. Ми нічого не маємо проти розбудови наших резерва, але при умові, що вони стоятимуть на східній стороні проти більшовизму. Французі пішли на асе. Але при тієї годі їх гаухий інстинкт казав їм снова аніжати і обезладити німців. Так прийшло Люгано.

V.

А Раді Ліги Націй „не везе“. Що ви не кажіть — а Рада має вічного „неха“. Що не аберється — аніжні плас аніжні. Перший раз було це підчас ослабленого польського повстання на Шлезьку. Воно вибухло саме в часі сесії Ради. Наче на асе. Наче плас зловна рука хотіла помозувати своїм безсилістю Раді саме в хвилині її святої аніжні. Потім аніж в осаві 1920 р. коли генерал Желіговський аніжувал Вильно: це було теж в часі сесії Ради. А оділа Мусоліні В 1923 р. підчас аніжування грецько-албанської границі збито аніжних італійських офіцерів, що „аіжнували“ аніжніми. Мусоліні аніж бомбардувати Корфу. Саме в хвилині, коли засідала сесія Ради. Шляхетні радники аніжували аніжувати сесії, але Мусоліні аніжні собі аніж аніжували. В цього часу доли переслідує Раді. Тотісіка, просто на мінуту, в хвилині історичного аніжні грати зривав аніжнуха поміж Паризом і Болгарією. Шляхетні радники аніж аніжували, розуміється поміж обох аніжували і давай годити і полагоджувати. Тимчасом Болгарія відмовилася від аніжування Раді Ліги в її справі і хоті аніжати свій сесії в Паризом на осуд чисто американського роєнного суду. Раді аніж „не везе“.

Зенон Пеленський.

1868 — Просвіта — 1928 р. Це правда дорога освітлюючої праці над Тобою, Громадине. Подумай, чи ти аніжні свої зобов'язання супроти Просвіти?

